

implicaties van deze produktie konden we in geen enkele bestaande theatterruimte terecht. Een collega, Patrick Roegiers, had wel een zaal ontdekt, maar toen we gingen kijken schrokken Marcel Delval en ik wel even, omwille van de omvangrijkheid van het gebouw. Een leegstaand pand in de Scepterstraat, op nog geen kilometer van onze oude Ciné Rio. De verrassing was des te groter toen we vernamen dat het oorspronkelijk een theater- en feestzaal was, gebouwd in 1904. Een gebouw dat daarna dienst gedaan heeft als garage en opslagplaats. Vanaf mei '81 zijn Delval, die mee het avontuur wilde wagen, en ik beginnen vechten om het gebouw vast te krijgen. Een ruimte waar ik allang van droomde, een typische theatterruimte, lang, breed en hoog. We gingen op zoek naar een derde partner en dat werd Michel Dezoteux van het Théâtre Élémentaire."

"In september stonden we bij het ministerie met een volledig uitgewerkt plan. De aankoop van het gebouw was noodzakelijk om de nodige verbouwwerken te kunnen uitvoeren. Raming der kosten: 80 miljoen. Veel te veel volgens de ambtenaren. Terwijl de Communauté Française bezig was met andere werken zoals het Centre du Botanique, dat een half miljard gaat kosten en waarvan de scenische mogelijkheden nul zijn. Als argument werd ook aangehaald dat er te veel theaterzetels beschikbaar zijn in Brussel in vergelijking met het potentieel publiek. Wat betreft de scenische mogelijkheden zijn er bitter weinig uitgeruste zalen. Dat is een gevolg van de mediocriteit waarin de franstalige theatermensen werken en waarmee ze blijkbaar tevreden zijn. Wij hebben volgehouden en eind juni dit jaar hebben we van onze minister van cultuur verkregen dat zijn diensten borg staan voor een lening van 20 miljoen. Daarmee kopen we het gebouw en kunnen we de meest elementaire werken laten uitvoeren, zoals verwarming, behoorlijke elektriciteitsleidingen, loges en een beter onthaal van het publiek. De technische en scenische afwerking moet wachten. Die lening zal ons op tien jaar tijd terugbetaald worden. Uiteindelijk is dat slechts een kleine overwinning, want na de vakantie gaan we verder onderhandelen. Binnen de twee jaar hebben we opnieuw 10 à 15 miljoen nodig om de theaterinfrastructuur uit te bouwen."

Zesjarenplan

"Tegelijkertijd hebben we beslist dat het samenwonen van drie regisseurs met hun specifiek gezelschap wordt opgeheven. Vanaf 1 januari 1984 vormen we één gezelschap: het Théâtre Varia, naar de naam van het gebouw. We delen immers eenzelfde ethisch gevoel wat het theatermaken

betreft. We willen professioneel werken, met strengheid (rigueur), gewoonweg serieus, ernstig. Zes jaar lang gaan we samen werken. Daarom stellen we ons nu vele vragen, over de programmatie, hoe spelen we klassiekers, hoe brengen we nieuwe schrijvers aan, hoe onthalen we ons publiek. We willen niet in dezelfde fouten vervallen als onze ouderen. Wij zijn tevreden met drie produkties per jaar. Daarnaast willen we het werk laten zien van andere mensen, die zelden of nooit naar België komen, zoals Lavaudant en Bourdet. We willen heel vlug het Théâtre Varia internationaliseren om aan het Brussels publiek, zowel het nederlandsstalige als het franstalige, theaterpraktijken te laten zien die nooit in de bestaande theaterinstellingen aan bod komen."

Publiekswerving

"In België is het theaterpubliek erg aan demagogie onderhevig. Er zijn groepen die hedendaags theater brengen maar geen kat in hun zaal krijgen, terwijl het culinair theater daar bepaald niet onder te lijden heeft. Zulke clichés willen we neerhalen. Een theaterale produktie zonder concessies moet te verzoenen zijn met publieke opkomst. Dat is ons echte opzet. Dat is de uitdaging. Het moet mogelijk zijn dat we 10 à 15.000 toeschouwers per produktie halen. Dat kan nu niet, zelfs de jongste Beckettproduktie in het Théâtre Varia, een produktie die heel goed liep, haalde slechts 3.000 mensen. De zaalcapaciteit speelt daar een rol in maar er zijn beslist ook andere oorzaken. Bij alle drie is de wil aanwezig tot een coherente werking en programmatie. In 1984 gaan we werken op klassiekers van deze eeuw. Zo regisseert Marcel Delval *En attendant Godot* van Beckett, Michel Dezoteux *La Cérise* van Tsjechow en ik de eerste versie van *Dans la jungle des villes* van Brecht."

Te kleine subsidie

"De subsidies van onze drie vroegere groepen worden samengevoegd en wordt dan 14 miljoen. Dat is ridicul weinig. Dus gaan we vechten om in 1984 24 miljoen los te krijgen. Want monologentoneel brengen willen we niet, dat is immers de dood van het theater. Ook is er geen geld om een permanent gezelschap van acteurs samen te stellen. Ik vraag me trouwens af of dat opportuun is. We willen wel werken met een kern van acteurs die terugkomen in de verschillende produkties. Voor een vijftal spelers zal dat volgend jaar al het geval zijn. Daarbij wil ik opmerken dat, in tegenstelling met de Vlaamse gezelschappen, er langs Franse zijde bijna geen acteurs permanent verbonden zijn aan een gezelschap. Het Théâtre

Fin de Partie
(Théâtre Varia) —
Foto Danièle Pierre

National met zijn 100 miljoen had tijdens het voorbije jaar negen acteurs vast in dienst. Ik wil er ook op wijzen dat de acteurslonen lager zijn dan in Vlaanderen. Er is niet eens een acteursstatuut, er is geen theaterdecreet. Het zijn de mensen van het Jeune Théâtre die onderling een collectieve arbeidsovereenkomst hebben aangegaan om de acteur ten minste een minimumloon te verzekeren."

Groot en groots theater

"Onze produkties in het Théâtre Varia vielen tot nog toe op door o.a. de scénische omvang. Een treinstation voor het stuk van Jouvett, een landschap voor *Susn* van Achternbusch, een volledig onder water gezet theatergebouw voor *Fin de Partie* van Beckett. Het risico tot het maken van spectaculaire produkties is aanwezig, we moeten ons goed bewust blijven van de neveneffecten daarvan. Maar samen kunnen we complementair werken en dat is belangrijk. Zoals Antoine Vitez nu doet in Chaillot in Parijs. Bij de keuze van stukken en van regisseurs alle registers van het theater van vandaag opentrekken. Wij hebben niet de middelen noch de mensen daarvoor maar er is bij ons drie wel een auto-emulsie aanwezig en dat is belangrijk. Want wij mikken hoog. We willen een rechtstreeks antwoord zijn op het huidige Théâtre National de Belgique. Ik ben voor grote instellingen, er is geen groot theater mogelijk zonder een talrijk publiek. Anders is dat theater onbekend en sterft het af. Ik hou niet van suicidaire theatermakers. Ik wil dat groot publiek verzoenen met hedendaagse creaties. Het is hoog tijd dat dat bij ons kan gebeuren, zonder concessies. Onder vorm bijvoorbeeld van een luciede programmatie, waarbij zowel *Hamlet* van Shakespeare als *De Hamletmachine* van Heiner Müller op de affiche staan. Neen, een man van de marge wil ik niet zijn."

Pol Arias